

ATT ÖVERSÄTTA BARNLITTERATUR

Hurdana adjektiv använder översättaren i boken *Taikatalvi*?

Anni Keränen

Kandidatavhandling

i nordisk filologi

Humanistiska fakulteten

Uleåborgs universitet

26.4.2016

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1. INLEDNING	3
1.1. Syfte	3
1.2. Material	4
1.3. Metod	4
2. BARNLITTERATUR	5
2.1. Begreppet barnlitteratur	5
2.2. Krav på barnlitteratur	5
3. ÖVERSÄTTNING	7
3.1. Aspekt nummer två: språklig varietet	7
3.2. Aspekt nummer tre: semantik	7
3.3. Översättarens roll	8
4. STILISTIK	9
5. ANALYS OCH RESULTAT	10
5.1. Beskrivande adjektiv	10
5.2. Värderande adjektiv	12
5.3. Nyanserande adjektiv	13
6. SAMMANFATTANDE DISKUSSION	15
LITTERATURFÖRTECKNING	17

1. INLEDNING

Översättning är en sak som jag tror att många funderar på. Vem som helst kan försöka översätta, men det är inte alls så lätt. Speciellt i översättning av barnlitteratur finns det många olika regler. Enligt Nikolajeva (2004:176) är berättaren en uppfostrande vuxen. De som fungerar som översättare tänker hela tiden på barn som läser deras översättningar. Vuxenlitteratur passar inte för barn, och därför måste själva barnlitteraturgrenen vara givande för dem.

Den pedagogiska funktionen är ganska styrande när vi tänker på översättning av barnlitteratur. Barn förstår saker inte på samma sätt som vuxna, och de har inte så omfattande ordförråd och livserfarenhet. Därför har översättaren många roller. Översättaren är inte bara översättare utan hen fungerar också som pedagog.

Barn behöver egen litteratur för att lära sig nya saker och också för underhållningens skull. Utan översättare skulle livet vara ganska tråkigt. Jag tycker att översättning av barnlitteratur är ett intressant tema att forska i. Kanske någon dag blir jag översättare.

1.1. Syfte

Syftet med detta arbete är att ta reda på hurdana adjektiv översättaren Laila Järvinen har använt i den finska översättningen av Tove Janssons barnbok *Trollvinter* (på finska *Taikatalvi*). Det finns mycket tidigare forskning om översättning av barnlitteratur. Till exempel Klingberg (1972) har skrivit en bok om barnlitteraturforskning. I boken definierar han själva begreppet barnlitteratur och dess metoder. Jag ska fokusera bara på översättarens val av adjektiv och analysera dem. Jag ska också forska i hurdana adjektiv översättaren använder jämfört med originalförfattaren. Jag analyserar adjektiv eftersom det finns många adjektiv i boken *Taikatalvi*. Jag tycker att några av dessa adjektiv är översatta på ett intressant och även på ett konstigt sätt. I analysdelen kommer jag att analysera bara några typiska exempelfall, inte alla adjektiv som kommer fram i böckerna.

1.2. Material

Som material för min analys ska jag använda mig av två barnböcker. En av böckerna är *Trollvinter* som är skriven av Tove Jansson. Den första upplagan publicerades år 1957, men den upplaga som jag använder publicerades år 2014.

Tove Jansson är en finlandssvensk författare, målare och seriekonstnär. Hon är kanske mest känd för sina Muminkaraktärer. Muminböckerna är kända överallt i världen och de har översatts till 35 språk. (Jansson 2014) Nuförtiden finns det till exempel Muminfigurer som man kan köpa. Man kan också titta på Mumin på TV och besöka Mumindalen i Nådendal.

Den andra boken som jag använder är den finska översättningen av *Trollvinter*. Den heter *Taikatalvi* och Laila Järvinen har översatt den. Denna bok publicerades år 2010. Boken är upplagan nummer 27 och den nyaste upplagan.

1.3. Metod

Min undersökning är kvalitativ eftersom jag ska forska i hurdana adjektiv översättaren har använt. Lagerholm (2005:29) säger att med kvalitativ undersökning får man en bättre bild av fenomenet och man har en närhet till sitt material. Jag ska inte använda siffror utan jag vill förstå själva fenomenet bättre. Som metod använder jag stilistisk översättningsanalys med tanke på adjektiv. Stilistik har mycket med mitt tema att göra.

Som analysmall ska jag använda Per Lagerholms (2008) kategorisering av adjektiv, det vill säga *beskrivande*, *värderande* och *nyanserande adjektiv*. Orsaken till mitt val att använda denna kategorisering är att jag forskar i adjektiv. Jag tycker att denna kategorisering är bra och ger en mångsidig och ganska omfattande bild av adjektiv.

Min uppsats består av teoridelen där jag definierar vad som barnlitteratur egentligen betyder och tar också upp barnlitteraturens funktioner samt krav på barnlitteratur. Ytterligare skriver jag om översättarens roll. I analysdelen kommenterar och analyserar jag hurdana adjektiv översättaren använder jämfört med originalförfattaren.

2. BARNLITTERATUR

Jag påstår att alla vet vad som menas med barnlitteratur och att en stor del av oss även har läst barnlitterära böcker. I detta kapitel tar jag upp några definitioner av barnlitteratur. Dessutom presenterar jag krav på barnlitteratur.

2.1. Begreppet barnlitteratur

Det finns många olika definitioner av barnlitteratur. Enligt Klingberg blir det komplicerat att definiera barnlitteratur när man sätter ordet *barn* framför ordet *litteratur*. Klingberg hävdar dessutom att forskarna inte är säkra på om den litteratur som barnen själva har skapat faktiskt hör till barnlitteraturen. Han skriver också att man tvivlar på om läroböcker är en del av barnlitteraturen. (Klingberg 1972:23–24)

Nettervik skriver om vad det är som gör en bok till en barnbok. Hon lyfter fram att det är väsentligt att förstå begreppet *barnbok*. Det betyder inte böcker som är skrivna *av* barn utan böcker som är skrivna *för* barn och ungdomar. (Nettervik 1994:9) Jag tycker att barnlitteratur skiljer sig mycket från vuxenlitteratur eftersom böcker för vuxna är skrivna även *av* vuxna.

Nikolajeva betonar att inte allt som barn läser hör till barnlitteratur, till exempel läser barn också vuxenlitteratur och reklamtexter. Hon fortsätter att det inte är möjligt att definiera barnlitteraturen bara genom dess läsare. Nikolajeva tycker att barnlitteratur är skriven och publicerad med tanke på barn som publik. (Nikolajeva 2004:13–15) Å andra sidan resonerar Oittinen så här: "Children's literature often (usually?) has a dual audience: children and adults" (Oittinen 2000:64).

2.2 Krav på barnlitteratur

Gällande krav på barnlitteratur betonar Helsing att det finns tre kriterier som gör en fin barnbok. Ett av de tre kriterierna är att boken intresserar barn. Ytterligare skriver han om dessa två andra kriterier, vilka är att det finns tillräckligt mycket estetik i boken och att om boken handlar om etiska frågor, måste den ha "en moral". (Helsing 1963:49) Jag tycker själv att det är viktigt att barn har möjlighet att läsa böcker som intresserar dem, utan att prata om etiska frågor, som är essentiella att veta i fortsättningen av livet.

Å andra sidan skriver Klingberg att barn och ungdomslitteraturen måste ackommoderas till dem. Det betyder att litteraturen beaktar till exempel mottagarnas förkunskaper, läsförmåga, intressen et cetera. Detta kallas för *adaptation*. (Klingberg 1972:20)

Klingberg fortsätter att adaptationen beror på mottagarens ålder. Jämfört med lite äldre mottagare blir adaptationen större när det är fråga om yngre mottagare. Adaptationen är den centrala sak som beaktar läsarnas ofullkomliga kunskaper och erfarenheter. (Klingberg 1972:95–96) Enligt mig syns adaptationen i barnböcker på så sätt att de alltid innehåller ett lyckligt slut. Förstås finns det inte heller för skrämmande händelser eller saker som absolut inte passar för barn.

Oittinen skriver också om adaptationen. Hon betonar att med hjälp av adaptationen kan exempelvis barn som läser förstå bättre vad de har läst. (Oittinen 2000:77) Jag tycker att adaptationen är en bra sak med tanke på barn och deras ofullkomliga kunskaper.

3. ÖVERSÄTTNING

Tack vare översättning har vi mycket material som vi kan läsa och förstå. Det är viktigt att vi till exempel kan lära oss saker på vårt eget språk. I detta kapitel presenterar jag två grundaspekter av Rune Ingos (2007) fyra grundaspekter i översättning. Av dessa fyra ska jag i analysdelen använda mig av följande två aspekter: *aspekt nummer 2*, som är *språklig varietet* och sedan *aspekt nummer 3*, som är *semantik*. Jag tycker att dessa två aspekter har en förbindelse med adjektiv som jag forskar i denna kandidatavhandling. De två andra grundaspekter som Ingo har presenterat är *aspekt nummer 1*, som är *grammatisk struktur* och *aspekt nummer 4*, som är *pragmatik*. I detta kapitel tar jag också upp översättarens roll.

3.1. Aspekt nummer två: språklig varietet

Enligt Ingo kan till exempel *språkliga varieteter* och olika språkformer växla enligt kön, social ställning, tid, språkanvändningssituation och så vidare. Med andra ord är språkliga varieteteten ett sätt att använda språkets grammatiska strukturer. Han fortsätter att med tanke på den moderna översättningsvetenskapen är det viktigt att översättaren förvarar betydelsen när hen översätter från ett språk till ett annat. I detta sammanhang lyfter han också fram frågan om vad *stil* egentligen betyder. Ingo anser att stil är ett resultat av översättarens språkliga val. (Ingo 2007:75–76)

Jag tycker att varje översättare har sitt eget sätt att skriva. För det första kan det ta mycket mer tid att skriva någonting och för det andra kan det ta mindre tid. Jag tror att detta beror till exempel på översättarens karaktär. Ytterligare kan också mängden av arbetsuppgifter påverka till exempel översättningens kvalitet. Det är tydligt att språkanvändningssituation är viktig med tanke på barn som publik.

3.2. Aspekt nummer tre: semantik

Först betonar Ingo att orden, uttrycken och morfemen är viktiga delar i texten för att de har en betydelse i sig. Sedan skriver han att allra först är det viktigt att göra en *semantisk analys*. Det vill säga att man måste läsa igenom texten och fundera på vilka betydelser orden och morfemen har i texten. Efter det kan man fortsätta med arbetet och börja hitta på lämpliga översättningsmotsvarigheter. (Ingo 2007:86–87)

Enligt Ingo är två grundelement i ordens betydelse dels grundbetydelse eller *denotation*, dels associationsinnehåll eller *konnotation*. Han betonar att översättaren måste beakta båda dessa element. Ingo fortsätter att denotation betyder ett förhållande mellan ord och referent. När man hittar på motsvarigheter till konkreta föremål och deras benämningar, finns det inte så mycket skillnader mellan olika språk. Därtill skriver han att konnotation betyder att det finns många ord som orsakar känsloreaktioner hos människor. Som exempel på det är björn som kan ha olika benämningar beroende på om man tycker att det är ett farligt djur eller ett ofarligt djur. (Ingo 2007: 88, 109)

Fawcett skriver att man kan beskriva semantik som betydelselära. Han fortsätter att det är fråga om morfem och ord i semantiken. Som exempel på semantik tar han upp maträtten *korv*. Han påstår att när man översätter till exempel maträtter, tar man inte i beaktandet hur de är tillredda. Ytterligare påstår han att det finns mycket olikheter mellan maträtter på olika språk. (Fawcett 1997:19, 21) Jag tycker att maträtter kan vara svåra att översätta även för en erfaren översättare.

3.3. Översättarens roll

Nikolajeva skriver: ”Berättarens synvinkel behöver inte sammanfalla med personens, och i de flesta traditionella barnböcker gör det inte heller det, eftersom berättaren är en didaktisk, uppfostrande vuxen.” (Nikolajeva 2004:176)

För det första tar Nikolajeva upp begreppet *glidning* eller på engelska ”slant”, vilket är en benämning för området mellan berättarens och läsarens synvinklar. Hon fortsätter att med glidning utesluter översättaren till exempel viktig information. För det andra skriver hon att begreppet glidning kan kallas också för *filter*. Oftast försöker författaren väcka en känsla hos läsaren att läsaren vet lika mycket som författaren. (Nikolajeva 2004:176)

Därtill tar Nikolajeva upp ett viktigt begrepp. Hon lyfter fram *främmandegöring* eller på engelska ”alienering”, som betyder att man beskriver saker som om de var helt nya. Ett exempel på det är att man beskriver någon varelse och först senare säger vad det egentligen är. (Nikolajeva 2004:176)

4. STILISTIK

Som jag har lärt mig i kursen i stilistik, finns stilistik överallt. När man sitter på bussen på väg till skolan ser man stilistiska saker, till exempel stora reklamer vid busshållplatser. I detta kapitel skriver jag om vad stilistik betyder och hurdana syfte det finns inom stilistik.

För det första skriver Lagerholm: ”Allt språk påverkar oss, allt språk har en stil och all stil går att beskriva mer eller mindre utförligt.” Lagerholm fortsätter att *stilistik* handlar om *stil*. Han säger också att *stilanalys* hör till stilistik. (Lagerholm 2008:10)

Däremot påstår Cassirer att när man pratar om *stil*, pratar man om förhållandet mellan form och innehåll. Han fortsätter: ”I första hand undersöker stilistiken vilken effekt detta förhållande har och på vilka konkreta faktorer denna effekt beror.” (Cassirer 1986:18)

Dessutom betonar Lagerholm att stilistik och stilanalys hör till *textanalys*, där texten tolkas. Han exemplifierar saken genom att berätta om olika syften inom stilistik. Enligt Lagerholm kan antalet syften variera beroende på hur man tolkar. (Lagerholm 2008:24)

När det gäller syfte inom stilistik skriver Lagerholm först om *ett deskriptivt (beskrivande)* och *ett förklarande syfte*. Dessa syften är väsentliga för en student som vill förstå mer om stilistik och stilanalys. Med hjälp av dessa syften kan en student till exempel värdera läsbarheten i texten. (Lagerholm 2008:25)

Därtill pekar Lagerholm på *ett värderande syfte*, som betyder att man inte bara beskriver språket utan också praktiskt värderar det. Han påstår att nära det värderande syftet kommer *ett normativt syfte*, vilket betyder att man letar efter den bästa stilen för att uppnå ändamålet, till exempel det bästa sättet att skriva en vetenskaplig text. I detta sammanhang skriver han om *ett tolkande syfte* som tillhör poesin och fokuserar mer på de tematiska frågorna. (Lagerholm 2008:25)

Ytterligare lyfter Lagerholm fram att med hjälp av *ett praktiskt syfte* får man mer information om olika språkliga regler för att praktisera några genrer bättre. Slutligen skriver Lagerholm: ”Kritiskt syfte är en bredare tolkning av stilistik.” Det vill säga att med kritiskt syfte är det möjligt att ifrågasätta ett språkbruk, till exempel för att få syn på värderingar. (Lagerholm 2008:26)

5. ANALYS OCH RESULTAT

Som tidigare sägs i avsnitt 1.1. är mitt syfte att ta reda på hurdana adjektiv översättaren har använt i boken *Taikatalvi*. Jag jämför översättningen *Taikatalvi* med det originalverket *Trollvinter*. Orsaken till valet av dessa böcker är mängden av adjektiv som kommer fram i böckerna.

Inledningsvis definierar jag vilka funktioner adjektiv har, varefter jag fördjupar mig i hur översättaren har gjort sina översättningar. Jag forskar i hurdana adjektiv originalförfattaren använder jämfört med översättaren. Jag ska indela adjektiven i materialet i tre grupper, vilka är: *värderande*, *beskrivande* och *nyanserande*. Lagerholm (2008) har gjort denna kategorisering. Jag kommer att markera adjektiv som jag använder som exempel med fet stil. Alla adjektiv som kommer fram i böckerna finns inte med i analysdelen, utan jag tar med bara några typiska exempel.

Enligt Lagerholm ger adjektiv information om substantiven samt adjektiven. Han fortsätter att ytterligare har adjektiv tre olika funktioner: värderande, beskrivande och nyanserande. Därtill skriver Lagerholm: ”De förekommer därför ofta i just beskrivande och detaljerade texter där syftet är att precisera eller ge en målande beskrivning av något.” (Lagerholm 2008:114) Jag anser att med hjälp av adjektiv blir texten mångsidigare och roligare att läsa. Utan adjektiv skulle det vara svårt att beskriva saker och ting. Jag tycker att det är intressant att forska i adjektiv, eftersom de har olika nyanser och det finns många olika sätt att översätta dem.

Enligt mig är det är översättarens uppgift att ta i beaktandet de semantiska, stilistiska och språkliga aspekterna. Speciellt i översättning av barnlitteratur har också målgruppen, det vill säga barn, en stor roll. Lathey skriver att det finns ännu fler översättare som har börjat skriva direkt till barn som publik (Lathey 2010:175).

5.1. Beskrivande adjektiv

I boken *Trollvinter* finns bland annat beskrivande adjektiv. Dessa adjektiv beskriver personer, platser och händelser. Cassirer skriver att beskrivande adjektiv kan kallas för *tematiskt fristående adjektiv* (Cassirer 1986:73). Det är inte alltid lätt att hitta passande adjektiv, till exempel när man beskriver personer. Lagerholm skriver: ”För en oerfaren skribent eller någon med författardrömmar kan det vara frestande att ge detaljerade beskrivningar av

personer, miljöer och händelser med ett överdåd av adjektiv.” Han fortsätter att om man använder för mycket adjektiv i texten, blir texten tyngre att läsa. (Lagerholm 2008:115)

I första exemplet nedan finns det beskrivande adjektiv. I exemplet är det fråga om en händelse, som beskrivs med hjälp av adjektiv.

Exempel 1:

”Längst därute fräste en **vit** kant av vågor, **arga** och **hungriga** vågor som nafsade åt sig bit efter bit av vinterisen” (Trollvinter 2014:113).

”Kaukana aavalla sähisi **valkeana** nauhana eteenpäin laineiden rintama; ne olivat **vihaisia** ja **nälkäisiä** ja haukkasivat talvijäätä palan toisensa jälkeen” (Taikatalvi 2010:107).

Som man kan se ovan, finns det några adjektiv i textbiten. Jag tycker att det här exemplet är bra och åtminstone jag kunde föreställa mig att vara i Mumindalen. Ytterligare är exemplet ganska livligt. Det är intressant att översättaren har översatt ordagrant här. Hur kan vågor vara *arga* och *hungriga*? Om översättaren hade lämnat bort dessa adjektiv, skulle man få en helt annorlunda bild av händelsen. Jag anser att bildligt språk intresserar och underhåller barn. Dessutom är adjektiv som arg och hungrig ganska vanliga och bekanta för barn.

Klingberg skriver: ”De bristande kunskaper hos mottagarna, som medför en adaptation rör delvis deras begränsade ordförråd. Ju sällsyntare orden är i språket, desto svårare är de att förstå.” (Klingberg 1972:97) Det är tydligt att i exemplet ovan har författaren tänkt på barn som publik och även översättaren har velat förvara betydelsen.

I andra exemplet nedan kan man se ett annorlunda sätt att översätta. Översättaren har gjort en friare översättning.

Exempel 2:

”Livet är ändå **bra förtrollande**” (Trollvinter 2014:123).

”Elämä on **aika kummallista**” (Taikatalvi 2010:116).

Också i exempel 2 ovan finns det beskrivande adjektiv. Jag funderar på översättarens ordval här. Kanske har det någonting med språklig varietet att göra, det vill säga att översättaren har gjort en stilistisk val. Det är intressant att översättaren har översatt meningen som: ”Livet är ganska konstigt.” Jag tycker att det är bra att översättare har frihet att göra förändringar. Det skulle vara ganska tråkigt om översättaren borde översätta allt

ordagrant. Enligt mig gör friare översättningar texten mer fascinerande. Om jag ser en friare översättning, börjar jag omedelbart fundera på varför översättaren har valt precis detta sätt att skriva.

5.2. Värderande adjektiv

Emellertid finns det värderande adjektiv i dessa böcker. Wendell säger att några adjektiv innehåller värderingar och de är positiva eller negativa (Wendell, 2009). Även Martin & Ringham skriver att när det är fråga om semiotik, finns det inte någon betydelse utan differens. De fortsätter med ett exempel, där de tar upp några adjektiv som har motsatser. De säger att till exempel *upp* kan inte finnas utan *ner*. (Martin – Ringham 2000:7)

I tredje exemplet nedan pratar Too-ticki om varelser som bor i badhuset i Mumindalen. I exemplet kan man se varför de har blivit osynliga.

Exempel 3:

”De är så **blyga** att de har blivit **osynliga**, svarade Too-ticki” (Trollvinter 2014:23).

”He ovat niin **kainoja**, että ovat muuttuneet **näkymättömiksi**, Tuu-tikki selitti” (Taika-talvi 2010:24).

I exemplet ovan är det fråga om värderande adjektiv. Ordet *blyg* kan inte finnas utan en motsats, vilken är *djäv*. Ett av dessa ord, det vill säga *osynlig* är kanske lite ovanligare. På samma sätt kan inte ordet *osynlig* finnas utan en motsats, vilken är *synlig*. Jag anser att sådana här magiska saker, till exempel osynliga personer intresserar barn och kan även vara lite skrämmande för dem. Jag tror att barn vill läsa böcker som är lite spännande. Det är intressant att översättaren har använt en adjektiv som är ganska gammaldags. Om jag själv hade översatt ordet *blyg*, skulle jag ha använt ordet *ujo* i stället för *kaino*. Jag började fundera på att förstår barn detta ord? Nuförtiden används detta ord inte så ofta.

I fjärde exemplet nedan handlar det om Lilla Mys attityd till Lilla Ekorrens begravning.

Exempel 4:

”Jag är bara **glad** eller **arg**. Hjälper det ekorren om jag är **lessen**?” (Trollvinter 2014:46).

”Minä olen vain **iloinen** tai **vihainen**. Auttaako se oravaa, jos minä olen **surullinen**?”
(Taikatalvi 2010:45).

I exemplet ovan finns det också värderande adjektiv. Alla dessa adjektiv har motsatser och de är ändå positiva eller negativa. Jag tror att dessa adjektiv är bekanta och förståeliga för barn. Det är intressant att författaren har använt ordet *lessen* i stället för det skriftspråkliga ordet *ledsen*. Alltså hon har skrivit det på så sätt som det uttalas. Översättaren har ändå använt det vanliga finskspråkiga ordet *surullinen* i stället för att förändra det på något annat sätt.

5.3. Nyanserande adjektiv

Nyanserande adjektiv kommer också fram i dessa böcker. Lagerholm skriver att det finns ord som är symbolladdade och behöver inte nyansering (Lagerholm 2008:115). En grupp av adjektiv som behöver nyansering är färger. Det finns olika färger och inom dem finns olika nyanser. I boken tar författaren upp några färger och översättaren förvarar dem också. Exempelvis om man tänker på färgen *röd*, är det inte bara fråga om en färg som inte har nyans. Röd färg har till exempel sådana nyanser som *ljusröd* och *mörkröd*. Dessutom existerar det andra nyanserna för röda färgen. Till exempel man talar om *vinröd* och *blodröd*. Alla vet säkert att färger har en kall och varm sida.

I femte exemplet nedan är det fortfarande fråga om Too-ticki, som håller på att göra sina egna saker.

Exempel 5:

”Men Too-ticki vände ut och in på sin **röda** mössa och insidan var **blekblå**” (Trollvinter 2014:106).

”Mutta Tuu-tikki käänsi nurin **punaisen** lakkinsa, ja se oli sisältä **vaaleansininen**”
(Taikatalvi 2010:100).

I exemplet ovan syns det att det finns olika nyanser av färger i böckerna. Jag tycker att färger spelar en ganska stor roll i Mumin-böckerna för att beskriva personer och händelser så bra som möjligt. Jag tror att detta beror på det att Muminfamilj tillbringar ganska mycket tid ute på sommaren. På sommaren finns det olika färger i naturen, till exempel när blommorna florerar. Dessa färger ger en ganska livlig bild av händelserna. Ändå i boken *Trollvinter* är det fråga om vinter, som är en ny och främmande sak för Mumin-

familjen och därför är det viktigt att beskriva naturen noggrant. Det finns även några personer i Mumin-böckerna, vilka är intresserade av färger och naturen. Som exempel på det är Snusmumriken, som tycker om att vandra i naturen eller sedan Hemulen, som gillar olika blommor. Dessutom är badhuset samt Muminhuset blåa och dessa saker kommer också tydligt upp i Mumin-böckerna.

I sjätte exemplet nedan berättar Too-ticki om snön för Muminrollet.

Exempel 6:

”Man tror den är **kall**, men om man gör ett snöhus av den blir den **varm**. Man tycker den är **vit**, men ibland blir den **skär**, och ibland **blå**. (Trollvinter 2014:24).

”Sen luulee olevan **kylmää**, mutta jos siitä tekee lumitalon, on talo **lämmin**. Sen luulee olevan **valkoista**, mutta toisinaan se on **punertavaa** ja toisinaan **sinistä**.” (Taikatalvi 2010:25).

I sjätte exemplet ovan kan man se att även snön kan ha olika nyanser. Här är det fråga om en bildlig betydelse. Färger spelar en stor roll i dessa meningar. Här är det intressant att översättaren har översatt alla andra färger ordagrant utan färgen *skär*. Jag tycker att det även skulle vara möjligt att översatta ordet som *vaaleanpunainen* i stället för *punertava*.

På basis av denna kategorisering kan man se att Jansson har använt adjektiv: beskrivande och värderande adjektiv samt nyanserande adjektiv. Mångsidiga adjektiv hjälper författaren att beskriva personer, platser och händelser. I fråga om översättaren har hon å ena sidan använt sin egen fantasi i översättningar genom att förändra några adjektiv men å andra sidan har hon översatt ordagrant.

6. SAMMANFATTANDE DISKUSSION

Syftet med denna avhandling var att ta reda på hurdana adjektiv översättaren Laila Järvinen har använt i den finska översättningen av Tove Janssons barnbok *Trollvinter*. Materialet bestod av två barnböcker, det vill säga boken *Trollvinter* och dess finska översättning *Taikatalvi*. Min undersökning var kvalitativ eftersom jag tog reda på hurdana adjektiv översättaren har använt och fick veta mer om översättning av barnlitteratur. Den valda metoden var stilistisk översättningsanalys beroende på att jag forskade i adjektiv. Som analysmall använde jag mig av Lagerholms kategorisering av adjektiv.

I teoridelen diskuterades barnlitteratur och översättning. Ytterligare diskuterades några viktiga begrepp som hade med mitt tema att göra, till exempel stilistik, språklig varietet och semantik kom fram i teoridelen. De viktigaste resultaten var att författaren har använt adjektiv i texten: beskrivande, värderande och nyanserade adjektiv. I boken har författaren beskrivit personer, platser och händelser. Översättarens val var anknutet till publiken, som består av barn. Hon hade gjort sina val med tanke på barnens behov och intressen.

Min forskningsfråga var hurdana adjektiv översättaren använder i boken *Taikatalvi*. Jag fick ett svar på forskningsfrågan. På basis av Lagerholms (2008) kategorisering av adjektiv kan jag säga att översättaren har använt beskrivande och värderande adjektiv. Därtill har hon också använt nyanserade adjektiv.

Jag tycker att hela arbetet lyckades ganska bra. Det är ändå väldigt svårt att kategorisera adjektiv. Några adjektiv kan vara värderande enligt några personer och beskrivande enligt andra personer. Jag tycker att det är svårt att dra gränsen mellan värderande och beskrivande adjektiv eftersom båda av dem beskriver någonting. Jag tror att först och främst har det med individens egen uppfattning att göra.

Det var ganska svårt att hitta bra exempel till analysdelen. Jag tycker att adjektiv som jag kategoriserade som värderande adjektiv, hör också till beskrivande adjektiv och tvärtom. På nyanserade adjektiv tog jag två exemplen som handlade om färger och dess olika nyanser. Jag skulle inte kategorisera dessa på något annat sätt.

Jag tycker att översättaren har förenklat några adjektiv. Som i *exempel 2* anser jag att hon har översatt meningen ganska tråkigt. I detta exempel skulle det vara intressantare om hon hade använt lite mer fantasi. Sedan i *exempel 4* tycker jag att det skulle vara intressantare om översättaren hade översatt ordet *lessen* på något annat sätt än bara *surullinen*. Varför

har författaren använt ordet *lessen* i stället för *ledsen*? Enligt mig kunde översättaren ha använt lite mer fantasi och förändra ordet på något sätt.

Mitt material är inte tillräckligt omfattande för att kunna dra några generella slutsatser av alla barnböcker. Det finns massor av olika barnböcker och översättare. Varje översättare har ett eget sätt att skriva och till exempel att använda adjektiv. I fråga om min blivande pro gradu-avhandling ska jag möjligen forska i adjektiv mer djupare eller sedan också fokusera på utelämnningar. När jag skrev detta arbete, förstod jag att det verkligen är ganska svårt att analysera adjektiv.

I fortsättningen kunde jag försöka hitta på en egen analysmall för adjektiv. Jag funderade på en egen analysmall när jag skrev detta arbete men sedan hittade jag Lagerholms kategorisering av adjektiv. Jag tycker att hans kategorisering är ganska omfattande och bra. Det skulle vara svårt att hitta på någonting extra till den.

LITTERATURFÖRTECKNING

Material

Jansson, Tove, 2014: Trollvinter. Stockholm: Rabén & Sjögren.

Jansson, Tove, 2010: Taikatalvi. Suom. Järvinen, Laila. 27. painos. Helsinki: WSOY.

Övriga källor

Cassirer, Peter, 1986: Stilistik & Stilanalys. Stockholm: Biblioteksförlaget.

Fawcett, Peter, 1997: Translation and language. Linguistic theories explained. Manchester: St. Jerome.

Helsing, Lennart, 1963: Tankar om barnlitteraturen. Stockholm: Rabén & Sjögren.

Ingo, Rune, 2007: Konsten att översätta. Översättandets praktik och didaktik. Lund: Studentlitteratur.

Klingberg, Göte, 1972: Barnlitteraturforskning. Stockholm: Almqvist & Wiksell.

Lagerholm, Per, 2005: Språkvetenskapliga uppsatser. Lund: Studentlitteratur.

Lagerholm, Per, 2008: Stilistik. Lund: Studentlitteratur.

Lathey, Gillian, 2010: The role of translators in children's literature. Invisible storytellers. Taylor & Francis.

Martin, Bronwen & Ringham, Felizitas, 2000: Dictionary of Semiotics. London: Cassell.

Nettervik, Ingrid, 1994: I barnbokens värld. Malmö: Gleerup.

Nikolajeva, Maria, 2004: Barnbokens byggklossar. Andra upplagan. Lund: Studentlitteratur.

Oittinen, Riitta, 2000: Translating for children. Taylor & Francis. New York: Garland.

Wendell, Joakim, 2009: Adjektiv. I: Svenska 1 2 3. Svenska på nätet. [online] [Citerat 5.4.2016]. Tillgänglig:

<http://svenska123.se/index.php?option=com_content&view=article&id=100:adjektiv&catid=45:grammatik-ordlaera&Itemid=58>.

